

Jackie

LIEN WILDEMEERSCH /
MALPERTUIS

Bewondering als
motor van een
voorstelling

Johan Thielemans

Lien Wildemeersch is gefascineerd door het talent en het leven van de Engelse celliste Jacqueline Du Pré. In 'Jackie' brengt ze haar een heel persoonlijk eerbetoon. De manier waarop Wildemeersch zich inleeft in het personage van Du Pré gaat samen met de verbeelding van haar eigen beleving van Du Pré's cellospel en van haar commentaar erop. De geest van Du Pré houdt deze voorstelling in zijn ban.

07 MAART 2023

Een duister, leeg plateau en twee stemmen: een moeder en een dochter van vijf, zo begint de voorstelling 'Jackie'. Het meisje stelt haar moeder pertinente vragen over haar activiteiten. Het gesprek komt tot de kern als het meisje zegt dat Jackie (zo wordt Jacqueline Du Pré hier genoemd) dood is en haar moeder ze niet tot leven kan laten komen. Waarop de moeder antwoordt dat op het toneel alles mogelijk is.

Dan stormt Lien Wildemeersch het podium op en spoort het publiek aan om vijf minuten lang te applaudisseren. Dat gebeurde immers altijd bij een optreden van Jackie. Later vertelt Wildemeersch dat haar fascinatie voor de soliste begon bij het horen van 'Kol Nidre' van Max Bruch. Dit stuk eindigt op een perfecte noot in de cello. Wildemeersch bekent dat ze heeft moeten huilen van ontroering. Het universum is geen plek van peis en vree, maar het legitimeert zijn bestaan omdat het op zeldzame momenten de volmaakte schoonheid toelaat.

Die schoonheid laat Wildemeersch aan de hand van een opname horen. We krijgen ook de laatste beweging van het celloconcerto van Elgar te horen. Dat muziekstuk maakte Du Pré wereldberoemd. We zien hoe Wildemeersch de muziek tijdens de beluistering lichamelijk beleeft. Zoiets is altijd een spannend moment, want het kan makkelijk tenenkrullend worden. Dat is hier echter niet het geval, want Wildemeersch had aan Bérengère Bodin een uitstekende bewegingscoach. Ze bedachten een scène waarin Wildemeersch na de extase van het eerste deel haar vrijheid als speelster tijdens de opgewekte finale opeist om vrolijk rond te springen. Haar beleving van de muziek evolueert zo van respect tot wat ondeugend, onversneden plezier.

Tijdens de voorstelling komen we nauwelijks iets te weten over de biografie van het Engelse muzikale icoon. Als Wildemeersch Jackie wordt, laat ze ons vooral zien dat de muzikante recepties haatte en erg schuchter en onhandig aan mondaine gesprekken deelnam. Kleine anekdotes worden lang uitgesponnen, zoals Jackie die naar een hotel gaat waarbij Wildemeersch het hele theatergebouw als labyrint gebruikt.

Zij houdt ook een spel met talen aan : als Wildemeersch commentaar geeft, doet ze dat in het Nederlands, terwijl ze als Jackie Engels spreekt. Het is een handicap voor wie de taal van Shakespeare niet zo goed verstaat, want er zijn slechts enkele korte passages in het Nederlands. Over het taalgebruik binnen Vlaamse voorstellingen kunnen we toch weer een boom opzetten – want hoe makkelijk maakt men zich tegenwoordig af van het feit dat je het publiek achteloos in twee groepen opdeelt. (Het loopt dan nog zeker langs een scheidingslijn tussen generaties)

Er zijn een aantal sterke muzikale momenten. Zo zien we op een videobeeld Jackie een sonate van Mozart spelen. Zonder geluid, weliswaar. Maar op het podium staat een elektrische piano waarop Wildemeersch hetzelfde muziekstuk speelt – een soort perfecte dubbing en veel verder kan Lien Wildemeersch in haar idool niet één worden.

Dankzij haar muzikale talent komt Wildemeersch tot een perfecte symbiose.

Dankzij haar muzikale talent komt Wildemeersch tot een perfecte symbiose. Ze bereikt het toppunt van haar bewondering. Op het scherm staat de grote pianist Daniel Barenboim vertederd toe te kijken. Wildemeersch wilde zo weinig mogelijk informatie in haar voorstelling stoppen, maar ik heb het gevoel dat dat hier een beetje uitleg de ervaring van het publiek zou verdiepen. Dat we kijken naar een huiselijk tafereel waar beroemde vrouw én beroemde man aan het klavier staan, verleent het document nog een grotere ontroerende kracht.

Haar eigen talent wendt Wildemeersch later nog eens aan. Eerst gaat ze voor het publiek staan en plukt ze uit de lucht noten. Ze rijgt ze samen tot een virtuoos stukje solfège. Daarna gaat ze weer naar de piano en speelt er de Turkse Mars van Mozart, maar haar interpretatie wordt hectisch en wanhopig verschijnen er dissonanten. Het verlies van controle, de woede over haar lot, en de wanhoop over de ziekte die toeslaat, zitten organisch in Liens vertolking.

We maken dan nog een re-enactment mee van een interview, waar we de stem van Duprè horen, terwijl Lien heel accuraat de tekst meelijpt.

Tussendoor speelt Wildemeersch een pervers spel met het publiek. Ze duidt mannen uit het publiek aan en vraagt of ze willen seks hebben met haar. Ze is zo insisterend, dat het wat ongemakkelijk wordt. Ondeugend, stout en uitdagend is dit moment, en daar Wildemeersch op dat ogenblik Engels spreekt, neem ik aan dat deze interactie tussen speelster en publiek uit de biografie is geplukt en toont dat Du Pré ook over veel humor beschikte.

Daarna slaat het noodlot toe. Du Pré's succes werd brutaal afgebroken toen de diagnose MS werd vastgesteld. Spelen kon ze niet meer, want haar lichaam gehoorzaamde niet meer. Lien Wildemeersch vertaalde dit in een theatrale solo. Haar armen slaan wild in het rond, rukken haar kleed van het lijf. Dit is geen documentair moment, steunend op een observatie van patiënten maar een indrukwekkende actie, prachtig ontwikkeld in samenwerking met coach Bodin.

De voorstelling besluit met een ander belangrijk citaat. We gaan terug naar Du Pré die op het scherm het einde van het celloconcerto van Elgar speelt: dit is Du Pré op haar hoogtepunt, gesteund door Barenboim als dirigent. Haar celloklank is overweldigend, maakt dat alle lof die we hoorden, juist was.

Wildemeersch heeft even het podium verlaten, maar bij het applaus keert ze terug. Ze is een echte ontdubbeling van de vertolkster. Wanneer Du Pré de traditionele ruiker bloemen krijgt, zien we dat Wildemeersch die ook bij zich heeft. Wie groet er dan? Het thema van Wildemeersch als dubbelgangster is dan volledig geslaagd.

Nog even wendt ze zich tot het publiek om even 'dank u' te zeggen. Ze voegt er nog een belangrijke stelling aan toe – een gedachte die ze vroeger ook al met haar dochter had gedeeld: 'Zo lang u kijkt, leef ik'. Licht uit.

Deze 'Jackie' is een heel bijzondere voorstelling. Wildemeersch weet op een heel originele manier haar bewondering voor Jackie vorm te geven. Na afloop weet je dat dit misschien meer over Wildemeersch gaat dan over Jackie.

Even belangrijk is dat Wildemeersch als actrice een heel breed spectrum van haar talent laat zien. Ze staat erg zelfverzekerd op het podium. Ze kan een brede waaier van emoties aan. Ze is guitig, charmant en tragisch. Haar hommage aan Du Pré maakt gebruik van verschillende acteertechnieken – waarbij ze een goed evenwicht vindt tussen praten en fysieke actie. Al is Wildemeersch reeds jaren aan de slag bij het NTGent, toch zal ze voor veel toeschouwers een ontdekking zijn, vooral als Lien uit de NTGent-bubbel treedt. In Gent is ze geliefd, maar heel Vlaanderen kan hier een uitzonderlijk rijk talent aan het werk zien. Deze 'Jackie' is belangrijk voor deze actrice omdat ze haar volledige artistieke vrijheid zonder enige hinder kan laten openbloeien.